Súd:	Okresný súd Bratislava I
Spisová značka:	11C/31/2009
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1109201593
Dátum vydania rozhodnutia:	01. 12. 2010
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Branislav Král
ECLI:	ECLI:SK:OSBA1:2010:1109201593.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava I v Bratislave v konaní pred samosudcom JUDr. Branislavom Królom, v právnej veci navrhovateľa: A. F., bytom L. XX, XXX XX Z., občan SR zastúpený právnym zástupcom: JUDr. Peter Vačok, advokát, Vazovova 9/A, Bratislava proti odporcovi: Slovenská republika -Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie č. 13, Bratislava, o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., 514/2003 Z.z. , takto

r o z h o d o l :

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi titulom náhrady škody sumu 6.531,90,-EUR a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,-EUR, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Vo zvyšku súd žalobný návrh zamieta.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 4.532,81,-EUR k rukám právneho zástupcu navrhovateľa JUDr. Petra Vačoka, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Navrhovateľ sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu návrhom doručeným tunajšiemu súdu dňa 16. 01. 2009 domáhal od odporcu podľa ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) a zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov náhrady škody za nezákonné rozhodnutie - Uznesenie vyšetrovateľa Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru v Nitre zo dňa X.X.XXXX č. F.E.-XX/OVVK-XXXX-R. o vznesení obvinenia pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1, ods. 2, spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. na tom skutkovom základe, že v presne nezistenom čase od začiatku roku 2002 do 30.6.2003 v Šahách na hraničnom priechode medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou Š.-J. ako pracovník Odboru hraničnej kontroly Š., Úradu hraničnej a cudzineckej polície PZ žiadal neoprávnene od občanov Rumunska finančnú hotovosť - úplatok od 500 do 1000 Ft na osobu za vystavenie potvrdenia do cestovného dokladu o vstupe na územie Slovenskej republiky, pričom mal vedomosť o tom, že občania Rumunska zneužívajú vstup na územie SR s úmyslom získať potvrdenie o opustení územia Maďarskej republiky a tak získať možnosť pobytu v MR na ďalších 30 dní, ktorú finančnú hotovosť prijímal tým spôsobom, že vodiči privážajúci občanov Rumunska na motorových vozidlách k hraničnému priechodu odovzdali s cestovnými dokladmi aj finančnú hotovosť vloženú do technického preukazu motorového vozidla alebo do cestovného dokladu službu konajúcim pracovníkom OHCP PZ Š. na vstupe do SR, ktorý túto prevzal, a až následne rozhodol o vystavení predmetného potvrdenia do cestovného dokladu, čím konal v rozpore s §6 ods. 1 písm. e) zákona č. 48/2002 Z.z.

o pobyte cudzincov v rozpore zo zákonom o policajnom zbore č. 171/1993 Z.z. v znení neskorších predpisov §8 ods. 1, ods. 3.

Dňa 12.7.2003 Okresný súd v Nitre rozhodol o vzatí navrhovateľa do väzby uznesením č. 1 Tpr 72/03 z dôvodu §67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, nakoľko dospel k záveru, že ponechaním obvinených na slobode by títo mohli vplývať na doposiaľ nevypočutých obvinených, prípadne na osoby podozrivé a doposiaľ neobvinené, ako aj na svedkov a tak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Z väzby bol navrhovateľ prepustený až dňa 26.9.2003 na základe uznesenia o prepustení z väzby č. 7 Tpo 39/03.

Trestné stíhanie pre vyššie uvedené trestné činy, pre ktoré mu bolo vznesené obvinenie, bolo voči navrhovateľovi zastavené Uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. Y. D. XXX/XX-XXX zo dňa XX.X.XXXX, „pretože je nepochybné, že skutok nespáchali obvinení“.

Podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku v znení do 31.12.2005 „ak je na podklade zistených skutočností dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, vydá vyšetrovateľ alebo policajný orgán bez meškania uznesenie, že sa táto osoba stíha ako obvinený“. Z uznesenia o zastavení trestného stíhania jednoznačne vyplýva, že nebolo preukázané, že sa navrhovateľ dopustil skutku dávaného mu za vinu, práve naopak Úrad špeciálnej prokuratúry mal za to, že je nepochybné, že skutok nespáchali obvinení. Pred vznesením obvinenia mohol vyšetrovateľ vykonať ďalšie dokazovanie, pričom ak by ho vykonal, nesporne by dospel k rovnakému záveru ako Úrad špeciálnej prokuratúry, a to, že navrhovateľ skutok nespáchal.

Trestné stíhanie voči navrhovateľovi bolo síce ešte zastavené v prípravnom konaní, avšak bolo začaté uznesením vyšetrovateľa dňa 13.2.2003, pričom vyšetrovanie bolo skončené až 27.7.2007, kedy bol spis predložený prokuratúre s návrhom na podanie obžaloby. Vzhľadom na uvedenú dĺžku vyšetrovania má navrhovateľ za to, že príslušný policajný orgán nepostupoval počas vyšetrovania trestnej činnosti kladenej navrhovateľovi za vinu bez zbytočných prieťahov. V tejto súvislosti navrhovateľ poukázal aj na rozhodnutie Krajskej prokuratúry v Nitre č. F. XX/XX-XXX zo dňa 14.6.2005, ktorým bola vec vrátená Krajskému riaditeľstvu policajného zboru s konštatovaním viacerých závažných nedostatkov v priebehu vyšetrovania. Za najvýraznejší nedostatok možno považovať skutočnosť, že podľa záväzného pokynu prokurátora je potrebné znovu vypočuť viacerých obvinených, nakoľko pri prvých výsluchoch obvineným nebolo umožnené riadnym spôsobom si uplatniť právo na obhajobu.

Na základe uvedeného má navrhovateľ za to, že rozhodnutie o vznesení obvinenia voči nemu bolo nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. a že zo strany

11C 31/2009 -88

Krajského úradu justičnej polície PZ v Nitre došlo k nesprávnemu úradnému postupu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. poukazujúc na neprimeranú dĺžku vyšetrovania (vedenia trestného stíhania) ako aj na nedostatky konštatované prokurátorom. Zároveň rozhodnutie o vzatí do väzby rovnako možno považovať za nezákonné rozhodnutie podľa zákona č. 58/1969 Zb..

Navrhovateľovi vyššie popísaným konaním a rozhodnutiami orgánov štátu vznikla škoda jednak v podobe vynaložených trov súdneho konania, strata na zárobku za obdobie od augusta 2003 do júna 2004, ako aj nemajetková ujma.

Trestné stíhanie a väzba veľmi závažne zasiahli do života navrhovateľovej rodiny. Nakoľko bol prepustený zo služobného pomeru a bolo voči nemu vedené trestné stíhanie, nevedel si nájsť prácu. Každý ho poznal ako bývalého pracovníka pasového oddelenia a teda ja to, že bol vo väzbe a že je obvinený zo závažných trestných činov. Hľadanie práce mu výrazne sťažovala skutočnosť, že viacerí

známi v Š. o ňom rozširovali nepravdivé klebety. Nakoniec sa mu podarilo nájsť si prácu až v júni roku 2006. Manželka navrhovateľa bola v tom čase tiež nezamestnaná, v dôsledku čoho boli obaja podráždení a nervózni. Najväčšiu traumu však zažil vo výkone väzby. Jeho psychický aj zdravotný stav bol vážny, celé noci nemohol zaspať, prenasledovali ho negatívne zážitky. Jedným z dôsledkov väzby je aj jeho súčasný vysoký krvný tlak. Uvedené skutočnosti negatívne ovplyvňovali aj jeho deti, starší syn začal mať problémy v škole (musel dokonca opakovať ročník). Do doby, kedy sa začalo trestné konanie, riadne si plnil všetky úlohy, ktoré boli na neho kladené. V dôsledku skutočností, ktoré sa mu dávali za vinu v trestnom konaní bol personálnym rozkazom Ministra vnútra SR prepustený zo služobného pomeru, pričom mu nebolo vyplatené ani odchodné.

Zároveň počas trestného stíhania boli opakovane publikované vo viacerých médiách aj s celoslovenskou pôsobnosťou informácie o jeho trestnom stíhaní. V danom prípade iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu, ktorá mu vznikla.

Odporca v písomnom vyjadrení k návrhu doručenom súdu dňa 26. 3. 2009 uviedol, že k vzneseniu obvinenia došlo 9.7.2003, teda pred 1.7.2004, kedy nadobudol účinnosť zákona č. 514/2003 Z.z., teda právne posúdenie návrhu spadá pod zákon č. 58/1969 Zb.. Aj odporca mal za nesporné, že v predmetnej právnej veci bol navrhovateľ trestne stíhaný pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody spolupáchateľstvom a pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Vo väzbe bol od 11.7.2003 do 26.9.2003. Uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR zo dňa 18.1.2008 číslo Y. D. XXX/XX-XXX bolo proti navrhovateľovi trestné stíhanie právoplatne zastavené.

Na základe uvedeného odporca uznal, že je daný titul pre náhradu škody podľa §1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. za trovy obhajoby v trestnom konaní. Pokiaľ ide o stratu na zárobku uplatnenú za obdobie od augusta 2003 do júna 2004, odporca uznal nárok len na náhradu straty na zárobku počas väzby podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ktorá trvala od 11.7.2003 do 26.9.2003.

K uplatnenej náhrade nemajetkovej ujmy odporca uviedol, že o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde tam, kde je tento zásah dovolený zákonom. Tak je tomu aj v prípade vedenia trestného stíhania proti fyzickej osobe podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku. Preto trestné stíhanie navrhovateľa nemožno považovať za neoprávnený zásah. Odporca zároveň poukázal na nemožnosť uplatňovať náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb..

Súd vykonal dokazovanie výsluchom navrhovateľa, svedkyne C. F., právneho zástupcu navrhovateľa, oboznámením sa s listinnými dôkazmi založenými v spise a to uznesením o začatí trestného stíhania voči navrhovateľovi zo dňa 9.7.2003, uznesením o zastavení trestného stíhania, uznesením o vzatí do väzby, uznesením o prepustení z väzby, pokynom Krajskej prokuratúry Nitra zo dňa 14.6.2005, článkami z novín, personálnym rozkazom Ministra vnútra SR o prepustení navrhovateľa zo služobného pomeru, potvrdením o príjmoch navrhovateľa za rok 2003, rozhodnutím o priznaní výsluhového dôchodku, potvrdením o zamestnaní, príjmovými dokladmi o platení trov obhajoby, žiadosťou o predbežné prerokovanie nároku, obsahom vyšetrovacieho spisu, z ktorého ustálil nasledovný skutkový stav:

Z uznesenia Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru Nitra zo dňa 9.7.2003 Č.: F. -XX/OVVK-XXXX-R. súd zistil, že podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku vyšetrovateľ začal trestné stíhanie voči navrhovateľovi ako obvinenému pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1, ods. 2, spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb., lebo na podklade zistených skutočností mal dostatočne odôvodnený záver, že v presne nezistenom čase od začiatku roku 2002 do 30.6.2003 v Šahách na hraničnom priechode medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou Š.-J. ako pracovník S. P. F. Š., Ú. P. C. M. J. J. žiadal neoprávnene od občanov Rumunska finančnú hotovosť - úplatok od 500 do 1000 Ft na osobu za vystavenie potvrdenia do cestovného dokladu o vstupe na územie Slovenskej republiky, pričom mal vedomosť o tom, že občania Rumunska zneužívajú vstup na

územie SR s úmyslom získať potvrdenie o opustení územia Maďarskej republiky a tak získať možnosť pobytu v MR na ďalších 30 dní, ktorú finančnú hotovosť prijímal tým spôsobom, že vodiči privážajúci občanov Rumunska na motorových vozidlách k hraničnému priechodu odovzdali s cestovnými dokladmi aj finančnú hotovosť vloženú do technického preukazu motorového vozidla alebo do cestovného dokladu službu konajúcim pracovníkom OHCP PZ Š. na vstupe do SR, ktorý túto prevzal, a až následne rozhodol o vystavení predmetného potvrdenia do cestovného dokladu, čím konal v rozpore s §6 ods. 1 písm. e) zákona č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov v rozpore zo zákonom o policajnom zbore č. 171/1993 Z.z. v znení neskorších predpisov §8 ods. 1, ods. 3. Z odôvodnenia uznesenia vyplynulo, že vyšetrovateľ z vykonaných vyšetrovacích úkonov zistil, že skutok sa stal, tento je trestným činom prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody ako aj trestným činom zneužitia právomoci verejného činiteľa. Vyšetrovateľ však v odôvodnení tohto uznesenia neuviedol aké vyšetrovacie úkony vo veci vykonal a z akých dôkazov k uvedenému záveru prišiel. V tomto smere už toto rozhodnutie od počiatku pôsobí zmätočne.

Z uznesenia Okresného súdu v Nitre sp. zn. 1Tpr 72/03 súd zistil, že navrhovateľ bol vzatý do väzby podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v §67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (tzv. kolúzna väzba) od 11.7.2003 od 7,35 hod. Rozhodnutie o väzbe súd odôvodnil tým, že je tu obava, že obvinený by mohol vplývať na osoby doposiaľ neobvinené, ako aj na svedkov a tak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné

stíhanie. Z väzby bol navrhovateľ prepustený až dňa 26.9.2003 na základe uznesenia o prepustení z väzby č. 7 Tpo 39/03 zo dňa 25.9.2003. V tomto uznesení Krajský súd v Nitre práve naopak skonštatoval, že doteraz vykonané dokazovanie nepreukazuje žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala väzbu navrhovateľa. Dôvody napadnutého uznesenia (t.j. uznesenia o vzatí navrhovateľa do väzby) a obava z ovplyvňovania rumunských občanov nie sú takými konkrétnymi skutočnosťami a takéto skutočnosti (na kolúznu väzbu) nezistil krajský súd ani po doplnenom dokazovaní. Už z tohto rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že súd prvého stupňa, ktorý rozhodol o vzatí navrhovateľa do väzby nepostupoval dôsledne pri hodnotení jednotlivých dôkazov a napriek tomu, že tu dôvody väzby od počiatku neboli, rozhodol o vzatí navrhovateľa do väzby.

Zo záväzného pokynu Krajskej prokuratúry v Nitre zo dňa 14.6.2005 vyplynulo, že vyšetrovateľ dňa 13.6.2005 predložil krajskej prokuratúre v Nitre vyšetrovací spis ohľadne trestného stíhania navrhovateľa s návrhom na podanie obžaloby. Po jeho preskúmaní krajská prokuratúra vrátila vyšetrovateľovi spis s tým, že tento sa vo svojom postupe dopustil viacerých závažných procesných pochybení. Išlo konkrétne o to, že obvineným, pri ich prvotných výsluchoch, nebolo umožnené riadnym spôsobom si uplatniť svoje právo na obhajobu. Tu treba zdôrazniť, že právo na obhajobu je jedným zo základných a prvotných práv obvineného, porušenie ktorého vždy vedie ku vráteniu veci na doplnenie resp. opakovanie dokazovania súdom. V prípade ak vyšetrovateľ toto právo obvineného poruší, nielen že sa týmto dopustí nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v porušení základných procesných povinností orgánu činného v trestnom konaní, ktoré mu vyplývajú z ustanovení platného Trestného poriadku, ale zároveň takýmto postupom neúmerne predĺži trestné stíhanie voči obvinenému a to až do takej miery, že vo vyšetrovaní svojou nedôslednosťou spôsobí zbytočné prieťahy v konaní, ktoré sú nežiaduce, a to najmä ak sa rozhoduje o osobnej slobode obvineného. V dôsledku porušenia práv obvinených (medzi nimi aj navrhovateľa) na obhajobu, krajská prokuratúra uložila vyšetrovateľovi pokyn na opätovné vypočutie obvinených J. R., E. V., E. H., F. H., U. K., C. V., E. L., J. L., Ľ. H. C. Š. R.. Vyšetrovateľ sa vo svojom postupe dopustil porušenia práva na obhajobu až u 10 obvinených. V ďalšom krajská prokuratúra vyšetrovateľovi vytkla nedostatočné zabezpečenie doslovného prepisu obrazových a zvukových záznamov. Krajská prokuratúra označila tento dôkaz zabezpečený vyšetrovateľom ako dôkaz celkom nepoužiteľný. Znova tu teda krajská prokuratúra vytkla vyšetrovateľovi nedôslednosť pri zaobstaraní pre trestné konanie dôležitého dôkazu, ktorý sa kvôli nedôslednosti vyšetrovateľa musel opakovane zabezpečiť. Rovnako prokuratúra dala vyšetrovateľovi pokyn na opätovné vykonanie výsluchu svedkov v Maďarskej republike (rovnako tu boli porušené procesné predpisy pri vykonávaní týchto výsluchov) s tým, aby prokuratúre vyšetrovateľ predložil konkrétny podnet na spracovanie žiadosti o právnu pomoc, ktorú treba adresovať príslušnej prokuratúre v Maďarskej republike.

Rovnako prokuratúra udelila vyšetrovateľovi pokyn aj na založenie do vyšetrovacieho spisu výpisov z monitorovacieho systému BORIS (uviesť časy, v ktorých prekračovali hraničný prechod J. F. O. C. J. F. K. a to prehľadným porovnávajúcim spôsobom a presne ich zdokumentovať spolu so službami jednotlivých obvinených).

Z uvedeného je teda zrejmé, že po viac ako dvoch rokoch od začatia trestného stíhania navrhovateľa vyšetrovateľ neurobil poriadne ani jeden procesný úkon, nezabezpečil zákonnom predpísaným spôsobom jednotlivé rozhodujúce a pre vedenie trestného stíhania najdôležitejšie dôkazy na to, aby bolo možné spracovať návrh na obžalobu navrhovateľa. Inými slovami povedané, navrhovateľ počas dvoch rokoch od začatia trestného stíhania voči nemu, sa v jeho trestnej veci nič nepohlo a teda vyšetrovateľ svojim nedôsledným postupom o túto dobu predĺžil vedenie trestného stíhania.

Napokon Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky svojim uznesením zo dňa 18.1.2008 zastavil trestné stíhanie voči navrhovateľovi s tým, že mal za nepochybné, že skutok nespáchal obvinený (navrhovateľ). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že po zhodnotení všetkých relevantných skutočností prišiel k záveru, že sa nepodarilo nepochybne preukázať, že obvinení (medzi nimi aj navrhovateľ) spáchali trestné činy, pre ktoré im bolo vznesené obvinenie.

Pokiaľ ide o namietané prieťahy v trestnom konaní, ktoré nastali za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z., súd z obsahu vyšetrovacieho spisu číslo Č.:F.-XX/OVVK-XXXX (V. zväzok) zistil, že potom, čo bol vyšetrovací spis vrátený Krajskou prokuratúrou v Nitre späť vyšetrovateľovi so záväzným pokynom zo dňa 14.6.2005 (viď vyššie) na doplnenie dokazovania (v tomto pokyne okrem iného prokuratúra uložila vyšetrovateľovi povinnosť vypracovať žiadosť o poskytnutie právnej pomoci do Maďarskej republiky a túto doručiť späť prokuratúre, aby ju mohla realizovať), vyšetrovateľ a prokuratúra boli v tejto veci viac ako rok nečinné, nakoľko k vypracovaniu tejto žiadosti došlo až 25.8.2006, pričom ani jednému z týchto orgánov v jeho činnosti nevznikla žiadna prekážka pre ktorú došlo k oddialeniu vypracovania tejto žiadosti. Už len v dôsledku tohto postupu vyšetrovanie bez vykonávania ďalších dôkazov stálo cca 1 rok. Ďalší zbytočný prieťah v konaní súd zistil v tom, že na prokuratúru bol návrh na podanie obžaloby vyšetrovateľom doručený dňa 27.7.2007. Prokuratúra až s odstupom pol roka rozhodla o tomto návrhu tak, že zastavila trestné stíhanie, pričom jej v skoršom rozhodnutí nebránili žiadne prekážky (resp. žiadne prekážky, ktoré by bránili prokuratúre rozhodnúť skôr z vyšetrovacieho spisu nevyplývajú). Rovnako možno zbytočné prieťahy konštatovať aj v období roka 2005, po tom čo bol spis z krajskej prokuratúry vrátený vyšetrovateľovi zo záväzným pokynom, vyšetrovateľ začal v zmysle pokynu realizovať výsluchy niektorých obvinených, pričom v období od 26.9.2005 až do 25.5.2006 (t.j. za cca za trištvrte roka) nebol v trestnom konaní vykonaný žiaden procesný úkon zo strany vyšetrovateľa, potom dňa 25.5.2006 a 31.5.2006 vyšetrovateľ uskutočnil dva výsluchy a následne až do júna 2007 (t.j. skoro rok) nevykonal žiaden procesný úkon vo veci. V júni 2007 vyšetrovateľ opätovne vykonal niektoré výsluchy obvinených a dňa 27.7.2007 odovzdal spis spolu s návrhom na podanie obžaloby krajskej prokuratúre.

Z uvedeného mal súd za preukázané, že za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z. došlo k nesprávnemu úradnému postupu orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovateľa a prokuratúry) spočívajúcom v postupe týchto orgánov postihnutom zbytočnými prieťahmi v konaní, a to v obdobiach od septembra 2005 do mája 2006, ďalej v období od konca mája 2006 do júna 2007, ako aj v období od júna 2005 do augusta 2006 pokiaľ ide o vypracovanie žiadosti o právnu pomoc do cudziny (prieťahy v postupe vyšetrovateľa) a ďalej v období od júna 2007 do januára 2008 (prieťahy v postupe prokuratúry). Je teda zrejmé, že hoci týmto orgánom nič nebránilo v konaní postupovať bez zbytočných prieťahov (žiadna prekážka v ich postupe z vyšetrovacieho spisu nevyplýva), tieto tak postupovali, pričom v dôsledku toho trestné stíhanie prebiehalo viac ako 5 rokov (od 2003 do 2008), v dôsledku čoho bol navrhovateľ vystavený neistote, pričom zarážajúce na tom je najmä to, že toto trestné konanie bolo stále len v štádiu prípravného konania (t.j. vec sa nedostala ani do sféry pôsobnosti súdov).

V ďalšom súd zistil, že navrhovateľ bol personálnym rozkazom Ministra vnútra SR č. 291 zo dňa 8.8.2003 prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru. Minister vnútra SR svoje rozhodnutie odôvodnil práve tým, že navrhovateľ v presne nezistených dňoch roku 2002 do mesiaca máj 2003 počas výkonu štátnej služby na hraničnom priechode Š. opakovane preberal časť peňazí, ktoré službukonajúci príslušníci PZ neoprávnene preberali ako úplatok za to, že do cestovných dokladov občanov Rumunska odtlačili príchodovú pečiatku o ich vstupe na územie SR, ktorú im udeľovali za tým účelom, aby sa mohli vrátiť obratom na územie Maďarskej republiky na ďalších 30 dní krátkodobého pobytu a takto si podvodným spôsobom predĺžiť pobyt v Maďarskej republike, pričom si tieto finančné prostriedky v rámci smeny, ktorá mala službu vzájomne rozdelili. Uvedený skutkový stav mal Minister vnútra SR preukázaný z vyšetrovacieho spisu Č.: F.-XX/OVVK-XXXX.

Z dokladov predložených navrhovateľom súd ďalej zistil, že po prepustení zo služobného pomeru bol navrhovateľovi priznaný výsluhový dôchodok vo výške 9.403,-Sk. Ďalej súd z výsluchu navrhovateľa zistil, že pod tlakom týchto udalostí sa nevedel zamestnať až do júna 2004, kedy bol prijatý do pracovného pomeru u zamestnávateľa VADAŠ, s.r.o. ako strážnik. Z uvedených dokladov zároveň vyplýva, že navrhovateľ u hraničnej polície odslúžil celých 19 rokov.

Z mzdového listu navrhovateľa súd zistil, že za obdobie mesiacov január až júl roku 2003 (pred začatím trestného stíhania) predstavovala navrhovateľova priemerná mesačná mzda sumu 865,73,- EUR (26.081,-Sk).

Rovnako mal súd za preukázané (z príjmových pokladničných potvrdení), že navrhovateľ v súvislosti s obhajobou v trestnom konaní zaplatil svojmu advokátovi, ktorý ho zastupoval trovy vo výške 30.000,-Sk.

Predmetná kauza rezonovala vo viacerých printových médiách ako napr. „nový čas“ s názvom článku „ Koniec kšeftov na hraniciach s Maďarskom“. Tento najčítanejší celoslovenský denník sa tejto kauze venoval hneď v úvode na celej dvojstrane. V predmetnom článku sa nachádzajú aj fotografie obvinených v putách.

Medzi účastníkmi skutkový stav ako je popísaný vyššie sporný nebol, rovnako nebol sporný ani právny nárok na náhradu škody spočívajúci vo vynaložených trovách na obhajobu navrhovateľa v trestnom konaní. Sporná bola len výška týchto trov resp. skutočnosť či ich navrhovateľ skutočne uhradil, a tým mu vznikla škoda v majetkovej sfére, sporná bola aj náhrada straty na zárobku ako aj otázka, či je možné navrhovateľovi priznať nemajetkovú ujmu, ktorú si vytrpel v súvislosti s jeho trestným stíhaním a väzbou ako aj nemajetkovú ujmu za spôsobené prieťahy v konaní a nesprávny postup pri vyšetrovaní (porušenie procesných predpisov ako napr. práva na obhajobu obvinených a pod.) a v akej výške.

Podľa § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, zodpovednosť za škodu podľa tohto zákona sa vzťahuje na škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona (1.7.2004) a na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona (1.7.2004).

Podľa § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona (1.7.2004) a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi, ktorým je zákon č. 58/1969 Zb.

Podľa § 1 zákona č. 58/1969 Zb. (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej

len "štátny orgán"). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli. Tejto zodpovednosti sa nemožno zbaviť.

Podľa ustanovenia § 2 zákona č. 58/1969 Zb., právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím majú tí, ktorí sú účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím vydaným v tomto konaní.

Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ak nejde o prípady hodné osobitného zreteľa, možno nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím priznať len vtedy, ak účastník využil možnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu odvolanie, rozklad, námietky, odpor alebo sťažnosť.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný.

Podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené alebo ak bol spod obžaloby oslobodený.

Podľa ustanovenia § 5 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb., právo na náhradu škody nemá ten,

a) kto si väzbu zavinil sám, najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu pre obavy, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia,

b) kto bol spod obžaloby oslobodený alebo proti komu bolo trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný alebo že mu bola udelená milosť alebo že trestný čin bol amnestovaný.

Podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe alebo treste je potrebné vopred prerokovať s ústredným orgánom. Ak ide o rozhodnutie vydané v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní, ako aj v konaní pred štátnym notárstvom alebo miestnym ľudovým súdom, je ústredným orgánom Ministerstvo spravodlivosti tej republiky, na území ktorej má sídlo orgán, ktorý rozhodol v prvom stupni. Ak však ide o rozhodnutie vydané v trestnom konaní proti osobám

podliehajúcim vojenskej súdnej právomoci, je týmto orgánom ústredný orgán, ktorý vykonáva správu vojenských súdov.

Podľa ustanovenia § 10 zákona č. 58/1969 Zb., ak ústredný orgán neuspokojí nárok poškodeného do šiestich mesiacov odo dňa podania žiadosti, môže sa poškodený domáhať priznania nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde.

Podľa ustanovenia § 20 zákona č. 58/1969 Zb., pokiaľ nie je ustanovené inak, spravujú sa právne vzťahy upravené v tomto zákone Občianskym zákonníkom.

Podľa ustanovenia § 21 zákona č. 58/1969 Zb., strata na zárobku sa uhrádza, aj keď nejde o škodu na zdraví. Ustanovenie § 447 ods. 2 Občianskeho zákonníka platí v týchto prípadoch obdobne.

Podľa § 442 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

Podľa § 443 Občianskeho zákonníka pri určení výšky škody na veci sa vychádza z ceny v čase poškodenia.

Podľa § 3 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci

a) nezákonným rozhodnutím,

b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,

c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo

d) nesprávnym úradným postupom.

Zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

Podľa § 9 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z.z., štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prieťahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb. Právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

Podľa § 17 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z.z., uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk. V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

Podľa § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na

a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,

b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,

c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,

d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom došlo k nesprávnemu úradnému postupu, ak tieto trovy konania priamo súviseli s nesprávnym úradným postupom.

Nakoľko k vydaniu uznesenia o vznesení obvinenia došlo za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. súd sa stotožnil s argumentáciou odporcu v tom, že na daný prípad je potrebné aplikovať zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Podľa §9 ods. 1 citovaného zákona, ak ide o rozhodnutie vydané v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní, ako aj v konaní pred štátnym notárstvom alebo miestnym ľudovým súdom, je ústredným orgánom Ministerstvo spravodlivosti tej republiky, na území ktorej má sídlo orgán, ktorý rozhodol v prvom

stupni. Ak však ide o rozhodnutie vydané v trestnom konaní proti osobám podliehajúcim vojenskej súdnej právomoci, je týmto orgánom ústredný orgán, ktorý vykonáva správu vojenských súdov.

Nakoľko uznesenie o vznesení obvinenia, ako aj rozhodnutie o vzatí do väzby od ktorých sa odvíja časť nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy za väzbu (ako aj časť samotného trestného konania voči navrhovateľovi) boli vydané v trestnom konaní (po vydaní uznesenia o začatí trestného stíhania, čím bolo začaté trestné konanie) pasívne vecne legitimovaným subjektom bol štát (Slovenská republika) v zastúpení ústredným orgánom, a to Ministerstvom spravodlivosti SR, čím je daná pasívna vecná legitimácia odporcu v spore. Nároky z týchto dvoch nezákonných rozhodnutí treba s poukazom na ustanovenie § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. posudzovať podľa zákona, ktorý upravuje náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom štátu č. 58/1969 Zb. (bod I. tohto rozsudku)

Pokiaľ ide o nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní spočívajúci v zbytočných prieťahoch v trestnom konaní ako aj v porušení procesných noriem týmito orgánmi, treba s poukazom na ustanovenie § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. škodu (ako aj nemajetkovú ujmu) s tým súvisiacu posudzovať podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z., nakoľko k neprávnemu úradnému postupu došlo po 1.7.2004.(bod II tohto rozsudku).

I. Predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je predovšetkým existencia nezákonného rozhodnutia, t.j. takého rozhodnutia, ktoré je v rozpore s objektívnym právom, ďalej existencia škody ako majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch a príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím. Zodpovednosť štátu je (až na prípady hodné osobitného zreteľa) podmienená využitím riadnych opravných prostriedkov, smerujúcich proti nezákonnému rozhodnutiu (§ 3 zákona č. 58/1969 Zb.). Vznik tejto zodpovednosti ďalej predpokladá, že sa nezákonné rozhodnutie zrušilo, teda zbavilo právoplatnosti (§ 4 zákona č. 58/1969 Zb.).

11C 31/2009 -92

V preskúmavanej veci žalobca svoj nárok na náhradu škody vyvodzoval z uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 9.7.2003, ako aj z uznesenia o vzatí do väzby zo dňa 12.7.2003 (pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu vo výške 82.984,80,-EUR - viď č.l. 59 súdneho spisu)

Pokiaľ ide o uznesenie o vznesení obvinenia toto považoval za nezákonné, lebo trestné stíhanie proti nemu nemalo byť vôbec vedené. Skutky, ktoré sa mu kládli za vinu nespáchal, preto bolo trestné stíhanie voči nemu právoplatne zastavené. Keďže toto uznesenie nebolo pre nezákonnosť zrušené podľa § 4 ods. 1 citovaného zákona, bolo treba zaoberať sa otázkou, či právoplatné zastavenie trestného stíhania ešte v prípravnom konaní môže mať z hľadiska ustanovenia § 4 citovaného zákona rovnaký význam ako jeho zrušenie pre nezákonnosť. Treba pritom vziať do úvahy, že po právoplatnom zastavení trestného stíhania neprichádza do úvahy podanie opravného prostriedku proti uzneseniu o vznesení obvinenia, lebo z hľadiska trestného konania je to bezpredmetné. Záporná odpoveď na položenú otázku by nezodpovedala zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu obsiahnutej v zákone č. 58/1969 Zb. Tá sleduje, aby každá zákonom predpokladaná majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti fyzickej osobe bola odčinená. Záporná odpoveď by viedla k tomu, že fyzická osoba, proti ktorej bolo vznesené obvinenie by musela niesť materiálne dôsledky takéhoto rozhodnutia, aj keď sa ukázalo nesprávnym a trestné konanie skončilo tak, že na ňu treba hľadieť ako na nevinnú. So zreteľom na uvedené, bolo by namieste na položenú otázku odpovedať kladne, avšak iba za predpokladu, že to dovoľuje výklad ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Systematickým a logickým výkladom tohto zákonného ustanovenia a tiež jeho porovnaním s ustanoveniami § 5 a § 6 zákona č. 58/1969 Zb. treba vyvodiť, že zastavenie trestného stíhania príp. aj oslobodenie spod obžaloby majú v zmysle ustanovenia § 4 citovaného zákona rovnaké dôsledky, ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, ak k nim došlo z určitých dôvodov, a to v podstate preto, že predpoklad o spáchaní trestného činu vyslovený v uznesení o vznesení obvinenia nebol potvrdený. Dôvody, pri ktorých zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu nemajú rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia, vyplývajú z

ustanovenia § 5 ods. 2 a § 6 ods. 3 citovaného zákona, ktoré (najmä z hľadiska systematického výkladu) treba použiť analogicky, lebo koncepcia a zmysel všetkých ustanovení zákona by mali byť rovnaké. Tieto ustanovenia jednoznačne vymedzujú prípady, kedy poškodený nemá právo na náhradu škody, spôsobenej rozhodnutím o väzbe a o treste (ide o negatívne vymedzenie).

Z uvedeného vyplýva jednoznačný záver, že ten, proti ktorému bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa ustanovení § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Uvedené právo nemá ten, kto si obvinenie zavinil sám a ten, kto bol spod obžaloby oslobodený alebo bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin zodpovedný, alebo že mu bola udelená milosť, alebo že trestný čin bol amnestovaný.

Ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, fyzická osoba vynaložila náklady na trovy obhajoby, smerujúce k odstráneniu nežiadúcich právnych dôsledkov na obvineného (žalobcu), štát zodpovedá za takto vzniknutú škodu podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., a to bez ohľadu na skutočnosť, či v trestnom konaní bol obvinenému obhajca ustanovený alebo či si ho zvolil sám (§ 38 ods. 1 Tr. por.).

Súd mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že navrhovateľovi bola uznesením o vznesení obvinenia a následným trestným stíhaním, ktoré v prípravnom konaní trvalo viac ako 5 rokov, spôsobená škoda (čo uznáva aj odporca vo svojom písomnom vyjadrení pokiaľ ide o vynaložené trovy obhajoby), za ktorú podľa príslušných ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. nesie zodpovednosť odporca. Táto škoda bola navrhovateľovi spôsobená v príčinnej súvislosti s vydaním predmetného uznesenia, ktorým bolo voči navrhovateľovi začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody ako aj zneužitia právomoci verejného činiteľa. Navrhovateľ včas požiadal odporcu o predbežné prerokovanie jeho nároku, avšak bez úspechu, preto sa po uplynutí šesťmesačnej lehoty obrátil so svojim nárokom na príslušný súd. Vzhľadom na vyjadrenie odporcu jedinou spornou otázkou v tejto veci zostala otázka ohľadne výšky spôsobenej škody. V tomto smere sa súd stotožnil s názorom navrhovateľa, nakoľko súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody neposudzuje účelnosť trov vynaložených v súvislosti s nutnou obhajobou v trestnom konaní, ale posudzuje o čo sa majetok poškodeného zmenšil v príčinnej súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu.

Podľa ustanovenia §442 OZ uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk. Aj skutočná škoda aj ušlý zisk je majetkovou ujmou, ktorá postihla poškodeného v dôsledku vzniku zodpovednosti za škodu, ktorú niekto iný spôsobil poškodenému. Skutočnou škodou treba rozumieť majetkovú ujmu, ktorá spočíva v zmenšení majetku poškodeného. Ide v podstate o rozdiel v hodnote poškodeného majetku pred spôsobením škody a po spôsobení škody na majetku. Tento rozdiel v hodnote majetku treba nahradiť peňažným plnením vo forme náhrady škody. Skutočnou škodou je aj ujma, ktorá vznikla poškodenému tým, že bol nútený vynaložiť náklady na prepravu osoby alebo nákladu, ďalej sem patria aj náklady vynaložené a vzniknuté v spojitosti s uplatnením nároku v trestnom alebo občianskoprávnom konaní.

Vzhľadom na vyššie uvedené súd priznal navrhovateľovi náhradu škody vo výške 995,82,-EUR/30.000,- Sk spočívajúcu vo vynaložených trovách obhajoby v trestnom konaní, nakoľko práve o túto sumu (bez ohľadu na účelnosť jej vynaloženia - súd tu totiž nerozhoduje o trovách konania resp. o ich výške) sa zmenšil jeho majetok v súvislosti s vedením nezákonného trestného stíhania voči jeho osobe (navrhovateľ túto sumu aj skutočne svojmu právnemu zástupcovi uhradil).

Na druhej strane ušlý zisk predstavuje to, čo poškodenému ušlo v dôsledku spôsobenia škody; inak povedané v dôsledku spôsobenia škody nedošlo k zväčšeniu (rozmnoženiu) majetku, hoci sa to pri predpokladanej činnosti dalo očakávať. Ušlý zisk možno nahradiť len peňažným plnením. Naturálna reštitúcia tu neprichádza do úvahy.

V danom prípade si navrhovateľ ako ušlý zisk uplatnil aj stratu na zárobku, ktorá mu vznikla v období od augusta 2003 do júna 2004 v dôsledku toho, že bol personálnym rozkazom Ministra vnútra SR zo dňa 8.8.2003 prepustený zo služobného pomeru v priamej príčinnej súvislosti so vzneseným obvinením. V dôsledku tohto prepustenia zo služobného pomeru sa navrhovateľ stal nezamestnaným pričom poberal len výsluhový dôchodok v sume 9.403,-Sk mesačne. Tento stav trval až do júna 2004 kedy sa navrhovateľovi podarilo zamestnať sa v spoločnosti VADAŠ, s.r.o. ako strážnik. Súd navrhovateľovi priznal aj tento nárok v plnej výške, nakoľko z vykonaného dokazovania mal jednoznačne za preukázané, že

táto strata na zárobku (ušlý zisk) nastala u navrhovateľa v priamej príčinnej súvislosti s predmetným trestným stíhaním, čo nepochybne vyplýva aj z odôvodnenia personálneho rozkazu ministra vnútra SR. Okrem uvedeného navrhovateľovi tento nárok prináleží aj podľa § 21 zákona č. 58/1969 Zb. v zmysle ktorého strata na zárobku sa uhrádza, aj keď nejde o škodu na zdraví. Z vykonaného dokazovania súd zistil, že navrhovateľ za obdobie mesiacov január až júl 2003 (pred začatím trestného stíhania) mal priemernú mesačnú mzdu vo výške 865,73,-EUR/26.081,-Sk. Od augusta 2003 o tento príjem prišiel, pričom zamestnať sa mu podarilo až v júni 2004. Počas tohto obdobia poberal len výsluhový dôchodok vo výške 9.403,-Sk. Z tohto dôvodu navrhovateľovi prináleží strata na zárobku ako škoda vo forme ušlého zisku za obdobie mesiacov august 2003 až jún 2004 vo výške 5.536,08,-EUR (priemerná mesačná mzda za obdobie 10 mesiacov po odrátaní výsluhového dôchodku).

Vzhľadom na uvedené súd v súvislosti s nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia, priznal navrhovateľovi škodu vo forme skutočnej škody (trovy obhajoby) a ušlého zisku (strata na zárobku) v celkovej výške 6.531,90,-EUR.

Ďalším nárokom uplatneným navrhovateľom a posudzovaným podľa zákona č. 58/1969 Zb. bola otázka nemajetkovej ujmy za väzbu, ktorá bola na navrhovateľovi vykonaná v období od 12.7.2003 do 26.9.2003, t.j. v trvaní takmer 3 mesiace.

Podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené alebo ak bol spod obžaloby oslobodený. Právo na náhradu škody nemá iba ten kto si väzbu zavinil sám, najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu pre obavy, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia, prípadne ten kto bol spod obžaloby oslobodený alebo proti komu bolo trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný alebo že mu bola udelená milosť alebo že trestný čin bol amnestovaný.

V danom prípade je nepochybné, že navrhovateľ bol v kolúznej väzbe v období od 12.7.2003 do 26.9.2003 (väzba bola na ňom vykonaná), pričom trestné stíhanie skončilo jeho zastavením, pretože skutok nespáchal obvinený navrhovateľ. Za daného stavu v zmysle vyššie citovaného ustanovenia vznikol navrhovateľovi nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o väzbe (negatívna podmienka nepriznania tohto nároku v danom prípade splnená nebola, nakoľko navrhovateľ si väzbu nezavinil sám ani nebolo voči nemu zastavené trestné stíhanie len preto, že by nebol za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný alebo by mu bola udelená milosť prípadne že by trestný čin bol amnestovaný). Otázkou len ostalo, či v danom prípade navrhovateľovi možno priznať náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Trestné stíhanie predstavuje vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvoláva i ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život a životný osud. Zasahuje do súkromného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, preto je spôsobilé, okrem porušenia práva na osobnú slobodu garantovaného čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, obmedziť, či porušiť aj jeho právo na rešpektovanie a ochranu súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti tak, ako to zaručuje čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky. Je teda nepochybné, že trestné stíhanie, ktoré bolo realizované v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom, je spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. Medzi prípady vadného obmedzovania osobnej

slobody patria aj prípady, v ktorých sú splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o vznesení obvinenia ako aj rozhodnutím o väzbe podľa zákona č. 58/1969 Zb. Tento záver vyplýva už len z toho, že zákon aj tieto prípady sankcionuje zodpovednosťou štátu za škodu, ktorá nastala v príčinnej súvislosti so vznesením obvinenia, trestným stíhaním alebo rozhodnutím o vzatí do väzby (ukončeným zastavením trestného stíhania).

V prejednávanej veci bol aplikovaný zákon č. 58/1969 Zb., ktorý výslovne náhradu nemajetkovej ujmy pri zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o väzbe neumožňuje. Z ustanovenia § 20 tohto zákona v spojení s § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka totiž vyplýva, že sa uhrádza skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk). Všeobecne sa v právnej teórii a praxi považuje za škodu ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného. Skutočná škoda predstavuje takú ujmu, ktorá znamená zmenšenie majetkového stavu poškodeného oproti stavu pred škodnou udalosťou a je objektívne vyjadriteľná peniazmi. Ušlý zisk je v podstate ušlým majetkovým prospechom a spočíva v nezväčšení majetku poškodeného, ktoré by bolo možné - nebyť škodnej udalosti - dôvodne očakávať s ohľadom na pravidelný beh vecí. Podľa ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich náhradu škody sa nemateriálna ujma neodškodňuje s výnimkou, ktorou je odškodnenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia pri škode na zdraví a od účinnosti zákona č. 526/2002 Z.z. aj s výnimkou škody spôsobenej niektorým trestným činom korupcie. Napriek tomu, však na danú vec treba aplikovať aj príslušné články Ústavy SR o ľudských právach a základných slobodách, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Všeobecné súdy v občianskom súdnom konaní sú totiž povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa článku 11 Ústavy SR, a sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje.

Podľa článku. 1 Ústavy SR, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa článku 17 ods. 2 Ústavy SR, nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa článku 46 ods. 3 Ústavy SR, každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa článku 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;

b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú

oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;

d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

Pri výklade zákona č. 58/1969 Zb tak, aby bol tento výklad konformný s Ústavou SR treba prijať záver, že pod pojmom náhrada škody treba rozumieť aj škodu vo forme nemajetkovej ujmy. Zákon č. 514/2003 Z.z. už tento pojem výslovne upravuje, pričom jeho cieľom je to isté ako u zákona č. 58/1969 Zb. a to odškodniť osoby za škodu, ktorá im vznikla nezákonným rozhodnutím prípadne nesprávnym úradným postupom orgánov štátnej moci. Keby sme nepripustili možnosť odškodnenia nemajetkovej ujmy ktorá vznikla nezákonným rozhodnutím o vzatí do väzby podľa zákona č. 58/1969 Zb., tak by poškodené osoby, ktorým škoda vznikla z tohto dôvodu pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z.z., boli oproti osobám, ktorým škoda vznikla z toho istého dôvodu, avšak už za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z., znevýhodnené a nedošlo by u nich k odškodneniu nemajetkovej ujmy, ktorá im preukázateľne vznikla (denegatio justitie). To znamená, že napriek tomu, že Slovenská republika je demokratický a právny štát (čl. 1 Ústavy SR), tieto osoby by nemali k dispozícii žiadny účinný právny prostriedok nápravy a odškodnenia (vo forme nemajetkovej ujmy) za takúto ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu (rozhodnutím o väzbe). Inak povedané nemôže v právnom štáte nastať situácia, kedy určitú osobu nezákonne vezmú do väzby, trestné stíhanie sa skončí jeho zastavením (nehovoriac o tom, že väzba bola zrušená rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorý naopak od súdu prvého stupňa nevzhliadol u navrhovateľa žiaden dôvod väzby) z dôvodu, že osoba skutok nespáchala prípadne že skutok nebol trestným činom, pričom takejto osobe, napriek tomu, že bola takmer celé tri mesiace vystavená stresu, úzkosti a frustrácii, nebude priznané odškodnenie nemajetkovej ujmy len z dôvodu, že túto zákona č. 58/1969 Zb. neupravoval. Uvedený záver súd zaujal aj z dôvodu, že inú formu nápravy a odškodnenia nemajetkovej ujmy v takomto prípade osobe nepriznáva ani aplikácia ustanovení § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka ani aplikácia § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka. Citované ustanovenie totiž je založené na súkromnoprávnej báze, to znamená, že ochrany osobnosti sa možno domáhať len pri zásahu, ktorý bol uskutočnený v súkromnoprávnej rovine. To znamená, že štát aj tu môže byť subjektom zodpovednosti za zásah do ochrany osobnosti, avšak len za predpokladu, že konal ako subjekt súkromného práva, teda ako právnická osoba v súkromnoprávnom vzťahu (nie pri výkone verejnej moci v nadradenom postavení). Pri výkone verejnej moci však orgány štátu konajú ako nadriadené subjekty (t.j. je tu vzťah nadriadenosti a podriadenosti) a to najmä v oblasti verejného práva (kam možno zaradiť aj odvetvie práva trestného). Je teda zrejmé, že osoba, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie je povinná sa procesným úkonom orgánov činných v trestnom konaní podriadiť. Teda nejde o sféru občianskeho práva súkromného, preto aplikácia ustanovení § 11 a nsl. OZ nie je v danom prípade možná. Z rovnakých dôvodov nie je možná ani aplikácia § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Aj medzinárodné dokumenty v súvislosti s náhradou za ujmy utrpené následkom porušenia ľudských práv používajú terminológiu „spravodlivá náhrada škody“, „náhrada v peniazoch“, „plná náhrada za akúkoľvek stratu alebo ujmu“, pričom spravodlivá náhrada má obsahovať reštitúciu (navrátenie majetku alebo platbu za utrpenú ujmu alebo stratu, náhradu výdavkov vzniknutých ako dôsledok toho, že osoba sa stala obeťou /poškodenou) a kompenzáciu (ak reštitúcia už možná nie je, alebo ak spravodlivá náhrada nie je postačujúca). Je čas, aby sa definícia škody v zákone č. 58/1969 Zb. nevnímala len ako majetková ujma, ale aby sa pre účely zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ako aj pre účely všeobecnej zodpovednosti ponímanie škody vnímalo ako celková (tak majetková ako aj nemajetková) ujma.

Okrem uvedeného súd v danej veci vychádzal aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.5.2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005 v zmysle ktorého „nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia §5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.“. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „podstatnou otázkou pre rozhodnutie o uplatnenom nároku bola otázka, či v súvislosti so zodpovednosťou štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe podľa § 5 zákona č. 58/1969 zb. možno priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyvolanej vo sfére osobnostných práv tohto, na kom bola väzba vykonaná. Trestné stíhanie a v rámci neho i prípadný výkon väzby predstavujú vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvolávajú i ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život a životný osud. Zasahujú do súkromného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, preto sú spôsobilé, okrem porušenia práva na osobnú slobodu garantovaného čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, obmedziť, či porušiť aj jeho právo na rešpektovanie a ochranu súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti tak, ako to zaručuje čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky. Je teda nepochybné, že trestné stíhanie, výkon väzby, prípadne výkon uloženého trestu, ktoré boli realizované v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom, sú spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. Medzi prípady vadného pozbavenia osobnej slobody patria aj prípady, v ktorých sú splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. Tento záver vyplýva už len z toho, že zákon aj tieto prípady pozbavenia osobnej slobody (napriek inak zákonnému rozhodnutiu o väzbe) sankcionuje zodpovednosťou štátu za škodu, ktorá nastala v príčinnej súvislosti s väzbou. V zmysle článku 5 ods. 1 a 5 Dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť a každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Podmienkou práva na odškodnenie je porušenie niektorého ustanovenia článku 5 ods. 1 až 4 Dohovoru, alebo že pozbavenie osobnej slobody je v rozpore s vnútroštátnym právom. Predpokladom nároku je vznik škody v príčinnej súvislosti s namietaným porušením článku 5. Podľa Judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa pod škodou v zmysle článku 5 ods. 5 Dohovoru rozumie ako škoda materiálna, tak nemateriálna. Ustanovenie § 5 zákona č. 58/1969 Zb. zakladá zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe. Subjektmi tejto zodpovednosti sú štát na jednej strane a na druhej strane ten, na kom bola väzba vykonaná. Podmienkami tejto zodpovednosti sú

rozhodnutie o väzbe, škoda a príčinná súvislosť medzi nimi. Predpokladom zodpovednosti je skutočnosť, že voči tomu, na kom bola väzba vykonaná, bolo trestné stíhanie zastavené, alebo bol oslobodený spod obžaloby“.

Vzhľadom na uvedené mal súd za to, že je daný právny nárok aj na náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie o väzbe. Výšku nemajetkovej ujmy súd určil vo výške 15.000,-EUR s poukazom na to, aký negatívny dopad mala väzba na navrhovateľa. Navrhovateľ v tomto smere vo svojej výpovedi uviedol, že dňa 12.7.2003 prišiel do roboty, kam za ním prišli dvaja policajti v civile a odviekli ho do Nitry, kde bol umiestnený vo väzbe. Väzbu navrhovateľ znášal obvzlásť negatívne, nakoľko ho podľa jeho vyjadrenia „strčili do špinavej diery“. Vo väzbe došlo u neho k zhoršeniu jeho zdravotného stavu, nakoľko sa mu zvýšil krvný tlak v dôsledku čoho ho každý deň bolela hlava, dokonca musel užívať lieky na krvný tlak, čo dovtedy nemusel. V čase keď ho vzali do väzby bol pomerne mladý mal 43 rokov, pričom o tejto skutočnosti sa dozvedela celá obec kde býval. Počas väzby sa mohol s rodinou stretnúť len raz mesiac, v dôsledku čoho došlo u neho k odlúčeniu od rodiny, čo dovtedy nezažil. V tomto smere je podľa súdu potrebné si uvedomiť, že väzba predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody obvineného, ktorý je prípustný podľa článku 17 Ústavy SR . Pokiaľ ide o väzbu, treba dbať na zásadu primeranosti a zdržanlivosti, t.j. že vždy by mali byť využité opatrenia (predovšetkým vtedy ak išlo o doposiaľ bezúhonného obvineného), ktoré najlepšie budú viesť k dosiahnutiu účelu trestného konania, ale nebudú neprimerane zasahovať do základných práv a slobôd osoby, voči ktorej sa uplatňujú v medziach daných povahou príslušného obmedzenia. Táto zásada spočíva v takom postupe orgánov činných v trestnom konaní a súdu, ktorý čo najmenej zasahuje do základných práv a slobôd občanov, a je výrazom humanizácie trestného konania a úcty k ľudským právam a slobodám. Súd pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie o väzbe vzal do úvahu aj tú skutočnosť, že táto zásada

primeranosti a zdržanlivosti bola u navrhovateľa porušená. Nielen že neboli dané dôvody na vznesenie obvinenia, ale súd, ktorý o väzbe rozhodol (z dôvodu, že by navrhovateľ mohol ovplyvňovať ďalšie osoby prípadne svedkov) vôbec vo svojom rozhodnutí neuviedol na základe akých konkrétnych skutočností dospel k uvedenému záveru (toto rozhodnutie súdu sa javí v tomto smere ako zmätočné). K uvedenému záveru dospel aj odvolací súd, ktorý následne rozhodnutie o väzbe zrušil a navrhovateľ z väzby prepustil po tom, čo zistil, že nebol predložený ani jediný dôkaz, ktorý by preukazoval konkrétnu skutočnosť pre ktorú bol navrhovateľ vzatý do väzby. Inými slovami povedané aj to, že uznesenie o vzatí do väzby bolo nezákonné nielen preto, že bolo trestné stíhanie voči navrhovateľovi právoplatne zastavené, nakoľko nebolo preukázané, že by skutok spáchal navrhovateľ, ale aj preto, že ho ako nezákonné zrušil aj nadriadený orgán (odvolací súd) v rámci konania o riadnom opravnom prostriedku.

Súd žalobný návrh na náhradu nemajetkovej ujmy prevyšujúcej súdom priznanú sumu ako nedôvodný zamietol, nakoľko ho považoval za nadhodnotený, pričom v konaní nevyšli najavo také skutočnosti resp. negatívne dopady väzby takej intenzity, ktoré by žalovaný nárok odôvodňovali v plnej výške.

II. Pokiaľ ide o navrhovateľom uplatnenú nemajetkovú ujmu za prieťahy v konaní (nesprávny úradný postup), ktoré nastali za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z. súd mal za to, že aj tu je nárok navrhovateľa oprávnený vo výške 15.000,-EUR.

Ako už bolo uvedené vyššie, v postupe orgánov činných v trestnom konaní (tak vyšetrovateľa ako aj príslušnej prokuratúry) došlo k nesprávnemu úradnému postupu a to tým, že trestné konanie bolo postihnuté zbytočnými prieťahmi, a to v obdobiach od septembra 2005 do mája 2006, ďalej v období od konca mája 2006 do júna 2007, ako aj v období od júna 2005 do augusta 2006 pokiaľ ide o vypracovanie žiadosti o právnu pomoc do cudziny (prieťahy v postupe vyšetrovateľa) a ďalej v období od júna 2007 do januára 2008 (prieťahy v postupe prokuratúry), hoci týmto orgánom nebránila v plynulom postupe žiadna procesná prípadne iná prekážka (žiadna prekážka v ich postupe z vyšetrovacieho spisu nevyplýva). V dôsledku uvedeného bol navrhovateľ vystavený trestnému stíhaniu celých 5 rokov, hoci trestné stíhanie nikdy neprešlo hranice prípravného konania. Takáto situácia v praxi orgánov činných v trestnom konaní nemôže nastať a to aj s ohľadom na to, že daná trestná vec nebola vôbec právne ani skutkovo zložitá (nebolo potrebné napr. rozsiahle znalecké dokazovanie a pod.). Napriek tomu, že povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní bolo predovšetkým vypočuť všetkých obvinených a potrebných svedkov (aj keď aj za právnej pomoci s cudzinou), orgány činné v trestnom konaní tieto úkony vykonali nedostatočne a za porušenia procesných práv obvinených (najmä práva na obhajobu) v dôsledku čoho podľa záväzného pokynu krajskej prokuratúry v Nitre boli povinní väčšinu dôkazov vykonať nanovo, následkom čoho sa trestné stíhanie neúmerne predĺžilo (nehovoriac o tom, že aj pri opakovanom vykonávaní tých istých dôkazov došlo k prieťahom v konaní). V dôsledku toho súd mal za to, že iba samotné konštatovanie porušenia práva navrhovateľa na odstránenie následkov neúmerne dlhotrvajúceho trestného stíhania voči jeho osobe nestačí a je tu oprávnený nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., výška nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje s prihliadnutím najmä na

a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,

b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,

c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,

d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

Navrhovateľ poukázal na to, že bezpochyby išlo o citeľný neoprávnený zásah do jeho práva na osobnú česť, ľudskú dôstojnosť, ktorý bol značnej intenzity a mal nepriaznivé dôsledky pre navrhovateľa, čo do jeho postavenia v rodine a v spoločnosti. Trestné konanie a skutky kladené mu za vinu bolo šírené i

printovými médiami, čo podľa navrhovateľa má vždy za následok neoprávnený zásah značnej intenzity a vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Pokiaľ ide o vyjadrenie miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby navrhovateľa v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom či inom prostredí navrhovateľa. Túto mieru súd zisťoval dokazovaním a posúdil na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie. Súd mal za to, že sa dostatočne preukázala reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti a vážnosti navrhovateľa v spoločnosti v značnej miere, preto navrhovateľovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške uvedenej vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Súd, za účelom zistenia následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v pracovnom, rodinnom príp. inom prostredí navrhovateľa, v tomto smere vypočul svedkov navrhnutých navrhovateľom, ako aj vykonal výsluch navrhovateľa.

11C 31/2009 -96

Z výsluchu navrhovateľa súd zistil, že trestné stíhanie, ktoré bolo vedené cca 5 rokov voči jeho osobe sa dotklo predovšetkým jeho rodinného života, v zabezpečovaní životných potrieb svojej rodiny ako aj v okruhu jeho blízkych a priateľov. Najviac sa to dotklo jeho manželky, detí a matky, ktorá bola tohto času veľmi chorá. Starší syn sa výrazne zhoršil v učení natoľko, že musel opakovať ročník. Dovtedy bol žiakom dosahujúcim dobré študijné výsledky. Navrhovateľ žije v obci, kde býva cca 1.000 ľudí, pričom všetci vedeli o koho sa v predmetnej kauze jedná. Všetci si na neho ukazovali, že „to je ten basista“, nikto sa sním nechcel ani len rozprávať. V dôsledku tejto situácie si dlhodobo nevedel nájsť prácu a to dokonca ani v Maďarsku. Manželka bola v tom čase nezamestnaná, čo spôsobilo veľké finančné výpadky v rodine, pričom bolo zložité zaobstarať peniaze na zabezpečenie obživy pre rodinu. V tom čase celá rodina žila len z jeho výsluhového dôchodku, ktorý bol vo výške 9.403,-Sk. Navrhovateľ uviedol, že v dôsledku tejto záležitosti trpí jeho rodina až dodnes. Doposiaľ sa mu nikto z kompetentných neospravedlnil, ani nedostal žiadne odškodnenie. Od vzatia navrhovateľa do väzby trpí zdravotnými problémami, najmä vysokým krvným tlakom, následkom čoho musí užívať lieky.

Z výsluchu svedkyne C. F., manželky navrhovateľa, súd zistil, že navrhovateľ bol v práci odkiaľ jej telefonicky volal, že ho berú do Nitry do väzby. Na to svedkyňa volala právnikovi, pričom bola bezradná lebo nevedela prečo. Bližšie informácie o prípade získala až v deň, keď sa rozhodovalo o vzatí navrhovateľa do väzby. Vo väzbe bola za navrhovateľom cca 2 krát. Najhoršie bolo, že nevedela ako to má povedať deťom, keďže všetko sa odohralo začiatkom letných prázdnin, v čase keď deti chodievali s navrhovateľom hrávať von futbal, na bicykel. Deti museli teda zostať doma a podľa vyjadrenia svedkyne „skúste deťom vysvetliť, že kde majú otca“. Najprv to oznámila staršiemu synovi, ktorý v tom čase mal 15 rokov, tento to nevedel pochopiť. Mladšiemu synovi to nepovedala dovtedy, kým nedošiel domov s plačom, že sa mu deti v škole vysmievajú, že má zavretého otca. Celé dva mesiace letných prázdnin obe deti presedeli doma, uzavreli sa do seba. Pred tým to boli veselé deti. Po prázdninách sa to trochu utíšilo, avšak odzrkadlilo sa to na prospechu staršieho syna, ktorý sa dovtedy dobre učieval, čo sa však zmenilo, dokonca sa chcel odsťahovať do Čiech k rodine. Boli to stresy, ktoré dokáže pochopiť len ten, kto ich zažil. Všetci ich v dedine poznali, aj preto do obchodu chodievala so „stiahnutým žalúdkom“. Celé dva mesiace boli len doma. Stretla sa aj s ohováraním zo strany susedov a dokonca jej to dali pocítiť aj na kúpalisku v Štúrove, kde v tom čase brigádovala. Po prepustení navrhovateľa z väzby si tento nevedel nájsť prácu, hoci pravidelne chodieval na pohovory. Navrhovateľ bol s nervami úplne na dne a ani v manželskom živote to nebolo tak ako predtým.

Súd hodnotiac výpoveď svedkyne, dospel k záveru, že svedkyňu možno považovať za osobu dôveryhodnú, nakoľko sa jedná o osobu, ktorá si bola vedomá následkov krivej výpovede, ako aj významu svojej svedeckej výpovede, nikdy u nej nedošlo k spochybneniu jej morálneho kreditu, pričom sa zároveň jedná o osobu z blízkeho (rodinného) prostredia navrhovateľa, ktorá mala najväčšiu možnosť stretnúť sa s reakciami ďalších členov rodiny ako i tretích osôb po zverejnení celej kauzy. Súd okrem

obsahu výpovedí, v rámci hodnotenia dôkazov hodnotí aj presvedčivosť tvrdení účastníkov a svedkov, ich vystupovanie, vzťah k účastníkovi konania, presvedčivosť argumentov, bezprostrednosť reakcie na položenú otázku a pod., pričom v danom prípade súd aj z tohto hľadiska považoval výpoveď svedkyne za hodnovernú, nakoľko táto svojím vystupovaním pred súdom, svojou argumentáciou a reakciou na položené otázky pôsobila presvedčivo, preto súd nemal dôvod pochybovať o hodnovernosti jej svedeckej výpovede.

Je teda zrejmé, že aj negatívna medializácia prípadu, kedy sa člen policajného zboru (hraničnej polície) mal dopustiť závažného trestného činu, narušuje v očiach verejnosti dôstojnosť jeho funkcie a nepochybne ohrozuje aj dôveru v nezávislú políciu. Takéto zverejnenie informácií, ktoré sa neskôr ukážu ako neoprávnené, avšak nedôjde samovoľne k náprave tohto stavu, negatívne zasahuje aj do spoločenského resp. rodinného a súkromného života takejto osoby a nepochybne vyvoláva u bežného občana, bez potreby dôkladného dokazovania, dojem, o neodbornosti prípadne až korupčného správania sa policajta.

Podľa §2a ods. 2 zákona č. 73/1998 Z.z. výkon práv a povinností vyplývajúcich zo služobného pomeru policajta musí byť v súlade s dobrými mravmi. Nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého. Policajt nesmie byť v súvislosti s výkonom štátnej služby prenasledovaný ani inak postihovaný za to, že podá na iného policajta alebo nadriadeného sťažnosť, žalobu alebo návrh na začatie trestného stíhania.

Podľa § 47 citovaného zákona, služobná disciplína policajtov spočíva v dôslednom plnení povinností ustanovených ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, služobnou prísahou, rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených.

Z citovaných ustanovení je zrejmé, že povolanie policajta (hoci aj na úseku hraničnej polície) si vyžaduje vysoký morálny kredit nielen pri výkone svojej funkcie a v priamej súvislosti s ňou, ale vyžaduje určité obmedzenia aj v občianskom živote, ktoré sa prejavujú v jeho správaní sa navonok smerom ku spoločnosti ako takej, kde sa od policajta vyžaduje, aby sa zdržal akéhokoľvek konania, ktoré by mohlo narušiť dôstojnosť jeho funkcie prípadne až ohroziť dôveru verejnosti v políciu.

Podstatou priznania nemajetkovej ujmy je teda preukázanie zníženia spoločenského postavenia navrhovateľa, ktoré sa v posudzovanom prípade navonok prejavilo v jeho údajnom protispoločenskom správaní, vo vzniku uštipačných narážok zo strany tretích osôb (susedov, obyvateľov obce), ktorým musel čeliť a všeobecne vo vzniku jemu spoločensky nepríjemných situácií v rodinnom živote, tým, že po celých päť rokov bol vystavený z dôvodu vedenia trestného konania voči jeho osobe stresu, úzkosti a frustrácii, tým, že prišiel o svoje zamestnanie, musel odísť do výsluhového dôchodku, čo sa nepochybne prejavilo na jeho finančnej situácii, ktorú negatívne pociťovala celá jeho rodina, tým, že sa nevedel zamestnať na pozícii zodpovedajúcej jeho vzdelaniu a skúsenostiam, tým, že sa uzavrel do seba a odmietal komunikovať s okolím a pod.. Rovnako sa to prejavilo aj na jeho zdravotnom stave v dôsledku čoho je nútený užívať lieky na vysoký krvný tlak. Neoceniteľnosť jednotlivých stránok ľudskej osobnosti ešte neznamená, že by peniazmi nebolo možné vyjadriť výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do osobnosti. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy možno určiť (napr. analógiou pomocou kritérií obsiahnutých v Občianskom zákonníku pri úprave ochrany osobnosti), a to s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Súd spomedzi okolností, za ktorých došlo k zásahu, prihliadol predovšetkým na to, že predmetná kauza zasiahla do mimoriadne citlivej oblasti života navrhovateľa - občianskej bezúhonnosti, cti a vážnosti v spoločnosti a najmä jeho profesijnej činnosti (následne sa to prejavilo aj na životnej úrovni navrhovateľa a jeho celej rodiny). Navrhovateľ bol totiž v rozpore so skutočnosťou označený

za „páchateľa protiprávnej činnosti závažného charakteru, ktorá je všeobecne považovaná za protispoločenskú a nemorálnu a ako taká je spoločnosťou odsudzovaná. Súd vzal zreteľ tiež na skutočnosť, že táto údajne protispoločenská činnosť postihla celú navrhovateľovu rodinu (tak po finančnej ako aj psychickej stránke). Navrhovateľ bol nútený opustiť Policajný zbor, v ktorom odslúžil celých 19 rokov. Počas svojho pôsobenia nikdy predtým nebol ani len disciplinárne stíhaný. Práve naopak v očiach kolegov a verejnosti bol považovaný za slušného človeka, ktorý vždy chránil právo a poriadok, o to viac sa to prejavilo na jeho psychickej pohode. Rovnako odmietania jednotlivých zamestnávateľov zamestnať ho z dôvodu, že je voči nemu vedené trestné stíhanie, zanechali na jeho psychike stopy, čo sa prejavilo jeho uzavretím sa do seba. Najdôležitejšou skutočnosťou je však to, že nie je možné ujmu, ktorá vznikla navrhovateľovi tým, že sa voči nemu celých päť rokov viedlo trestné stíhanie v dôsledku zbytočných prieťahov v konaní pre závažné trestné činy, odstrániť už ničím, len priznaním nemajetkovej ujmy. Doposiaľ totiž navrhovateľovi nikto neposkytol ani len morálne zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia sa. Preto súd považuje výšku priznanej nemajetkovej ujmy vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti za primeranú. Vo zvyšku súd nárok na nemajetkovú ujmu zamietol s rovnakým odôvodnením ako tomu bolo pri nemajetkovej ujme za vykonanú väzbu..

Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje aj so zreteľom na jej intenzitu, rozsah a na jej ohlas, ako aj na dĺžku jej trvania. Deje sa tak s cieľom, aby pri určovaní konečnej výšky peňažného zadosťučinenia bolo možné v rámci sudcovskej úvahy a v súlade s princípom spravodlivosti prihliadnuť k rozmanitým momentom, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, a tak bola v jednote naplnená požiadavka zabezpečujúca účinné primerané zadosťučinenie za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ako aj požiadavka nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Ako už bolo vyššie uvedené, trestné stíhanie navrhovateľa, ktoré trvalo v dôsledku zbytočných prieťahov v konaní päť rokov, predstavovalo svojím rozsahom a intenzitou značný zásah do jeho osobnostných práv, ktorého negatívne následky pociťoval navrhovateľ veľmi intenzívne počas priebehu celého trestného stíhania a ktoré v malej miere pretrvávajú až dodnes (ako aj jeho najbližšia rodina). Jeden z nosných pilierov nezávislej polície spočíva práve v nezávislosti postupu jednotlivých policajtov v konkrétnych veciach (pokiaľ nejde o svojvôľu pri rozhodovaní, ale ide o postup a konanie v súlade s platným právnym poriadkom), preto akýkoľvek zásah do tejto činnosti treba v demokratickej spoločnosti považovať za absolútne neprípustný, a o to viac, keď je prezentovaný prostredníctvom médií, v čase keď dôvera verejnosti v políciu nepožíva vysokú úroveň.

Zníženie dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere nie je jediným prípadom, keď postihnutej fyzickej osobe možno priznať právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnostných práv (z dôvodu nezákonného rozhodnutia a nesprávneho postupu orgánov štátu), kedy sa nejaví postačujúcim zadosťučinenie v inej forme (napr. ospravedlnenie sa a pod.). V danom prípade z vykonaného dokazovania je zrejmé, že navrhovateľovi, napriek tomu, že bolo voči nemu právoplatne trestné stíhanie zastavené, sa doposiaľ nikto (žiadny z predstaviteľov odporcu ani polície, prípadne ministerstva vnútra SR) za zásah do jeho osobnostných práv neoprávneným, zbytočnými prieťahmi postihnutým, trestným stíhaním neospravedlnil, ani inak neodstránil následky tohto zásahu v takej miere, že by bolo možné zvažovať, že sa mu dostalo aspoň v minimálnom rozsahu primeraného zadosťučinenia. Za danej situácie jedinou možnosťou ako zmierniť následky neoprávneného zásahu odporcu do osobnostnej sféry navrhovateľa súd považoval priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. V tomto štádiu je už nepostačujúcim zadosťučinením len forma napr. písomného ospravedlnenia sa navrhovateľovi prípadne samotná konštatácia porušenia práva, keď zásah v čase jeho uskutočnenia bol takej intenzity a rozsahu, že výrazne negatívne ovplyvňoval česť a dôstojnosť navrhovateľa v pracovnej oblasti kde pôsobil ako aj v jeho najbližšom spoločenskom živote. Preto má súd za to, že (aj vzhľadom na vyššie uvedené právne posúdenie veci) sú splnené predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch aj z dôvodu, že vzhľadom na doterajšiu absenciu akejkoľvek formy reparácie zo strany odporcu, sa vzhľadom na odstup času už nejaví za postačujúce poskytnutie iného zadosťučinenia.

Na základe takto vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci súd dospel k záveru, že navrhovateľovi prináleží, nielen náhrada škody vo forme nákladov vynaložených v priamej príčinnej súvislosti s vedením trestného konania voči jeho osobe, strata na zárobku ale aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch za vykonanú väzbu a zbytočné prieťahy v trestnom konaní, ktorú súd určil s

prihliadnutím na intenzitu, rozsah, ohlas, ako aj na dĺžku trvania neoprávneného zásahu a preto rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Vo zvyšku uplatnenej nemajetkovej ujmy súd žalobný návrh ako nedôvodný zamietol, nakoľko mal za to, že výška nemajetkovej ujmy požadovaná navrhovateľom v žalobnom návrhu je neprimeraná následkom (je prehnaná), ktoré mu boli nezákonným rozhodnutím o väzbe a nesprávnym úradným postupom v trestnom konaní spôsobené.

O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, pričom priznal navrhovateľovi, hoci mal vo veci len čiastočný úspech pokiaľ ide o priznanie nemajetkovej ujmy, plnú náhradu trov konania, nakoľko rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. Súd zároveň pri rozhodovaní o trovách konania mal za to, že nemôže nastať situácia, keď bola účastníkovi (navrhovateľovi) preukázateľne spôsobená škoda nezákonným rozhodnutím orgánu štátu a jeho nesprávnym úradným postupom, tento si ju riadne uplatnil aj žalobou na súde, táto mu bola súdom priznaná, len mu súd priznal nižšiu sumu ako žaloval (na základe voľnej úvahy súdu), aby za takejto situácie nebola takémuto účastníkovi priznaná náhrada trov konania a to najmä v prípadoch, keď žaloba bola čo do dôvodnosti uplatnených nárokov podaná dôvodne. Navrhovateľovi bola súdom priznaná suma v celkovej výške 36.531,90,-EUR (základ pre výpočet odmeny).

U navrhovateľa trovy konania pozostávajú z trov právneho zastúpenia, a to:

Podľa vyhl. č. 655/2004 Z.z., §9 ods. 1, §10 ods. 1 :

- §14 ods. 1 písm. a) - príprava a prevzatie veci (11.2.2008).....499,57,-EUR

rež. paušál 6,31,-EUR

- §14 ods. 1 písm. c) - žiadosť o predbežné prerokovanie nároku (5.9.2008)...499,57,-EUR

rež. paušál 6,31,-EUR

- § 14 ods. 1 písm. c) - písomné podanie na súd - žalobný návrh (16.1.2009)..499,57,-EUR

rež. paušál 6,95,-EUR

11C 31/2009 -98

- § 14 ods. 1 písm. d), § 14 ods. 5 - účasť na pojednávaní (12.10.2009) odročené bez prejednania.....124,89,-EUR

rež. paušál 6,95,-EUR

- § 14 ods. 1 písm. c) - písomné podanie na súd -vyjadrenie zo dňa 16.10.2009...499,57,-EUR

rež. paušál 6,95,-EUR

- § 14 ods. 1 písm. d) - účasť na pojednávaní (8.2.2010) 499,57,-EUR

rež. paušál 7,21,-EUR

-§ 14 ods. 1 písm. d), § 14 ods. 5 - účasť na pojednávaní (12.5.2010) odročené bez prejednania.....124,89,-EUR

rež. paušál 7,21,-EUR

- § 14 ods. 1 písm. d) - účasť na pojednávaní (15.11.2010) 499,57,-EUR

rež. paušál 7,21,-EUR

-§ 14 ods. 1 písm. d) - účasť na pojednávaní (1.12.2010) 499,57,-EUR

rež. paušál 7,21,-EUR

Spolu trovy právneho zastúpenia vrátane režijných paušálov bez DPH: 3.809,08,-EUR

Spolu trovy právneho zastúpenia s DPH: 3.809,08 + 723,73,-EUR (DPH) = 4.532,81,-EUR

Podľa § 149 ods. 1 OSP ak advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania, je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní od doručenia na Okresnom súde Bratislava I v Bratislave. Z odvolania má byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované.

Zároveň v ňom treba uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,

b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),

f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis